

ÇOCUKLARLA İLGİLİ VE ÇOCUKLARLA BİRLİKTE YAPILAN ARAŞTIRMALARDA GÖZETİLECEK ETİK KURALLAR ETHICAL RESEARCH INVOLVING CHILDREN

Centre for Childne
and Young People
research, education, advocacy

 Southern Cross
University

Childwatch
INTERNATIONAL
RESEARCH NETWORK

unicef
Office of Research

UNIVERSITY
OTAGO

Te Whare Wānanga o Ōtago
NEW ZEALAND

Bu yayın Uluslararası Çocuk Merkezi tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenen Çocuklarla Birlikte Daha Güçlü çalışması kapsamında hazırlanmıştır.

103 BAŞLARKEN

“Başlarken”, kendi yerel bağlamlarında araştırma planlayıp bu yönde harekete geçen araştırmacıların, araştırma ekibi üyelerinin, kuruluşların ve diğer paydaşların titizlikle ve eleştirel gözle düşünmelerini sağlamak üzere tasarlanmıştır. Burada amaçlanan, araştırma sürecinin her evresine ilişkin paylaşılan, yararlı ve pratik temelli yaklaşımlar sağlanmasıdır. “Başlarken” yalnızca “şunlar yapılsın”, “bunlar yapılmasın” anlamında bir kontrol listesinden ibaret değildir ve ERIC derlemesinin başka bölümlerinde yer alan diğer önemli bilgilerden yalıtık olarak düşünülmemelidir. “Başlarken”deki en önemli ve kapsayıcı soru şudur: Önerilen araştırma çocukların kimlik ve onurlarına saygıyı nasıl sağlayacak?

ÇOCUKLARIN YER ALDIKLARI ETİK ARAŞTIRMALARA YÖN VERECEK SORULAR

Araştırmacılar, etik araştırma pratiklerinin tasarımını ve fiilen yaşama geçirilmesini desteklemek üzere bu soruları pratik yollardan kullanmaya davet edilmektedir. Sorular, ERIC derlemesinin Kılavuz bölümünde ele alınan zarar ve yarar, bilgiye dayalı onay, özel yaşam ve mahremiyet, ödeme ve tazmin ve diğer konularda güçlükler ortaya çıktıkça alınması gereken bir dizi etik kararı yansıtmaktadır. Bu sorular ayrıca dikkatleri adalet, yarar sağlama ve zarar vermeme ve saygı gibi etik ilkelere yönlendirmektedir.

1. PLANLAMA VE HAZIRLIK

Bu araştırmanın yapılması gerekiyor mu?

- Araştırmanın amacı net olarak tanımlanmış mı?
- Araştırma yeni bilgi katkısı sağlayacak mı?
- Hangi yeni bilgiler?
- Aranılan bilgilerin başka bir yerde bulunmadığından emin misiniz?
- Çocukların araştırmaya katılmaları gerekli mi, yoksa bilgiler başka yollardan da edinilebilir mi?
- Katılan çocukların ve topluluklarının aşırı fazla ya da gereğinden az araştırılmasından korunması için ne gibi adımlar attınız?
- Araştırmanın muhtemel kullanıcıları kimler olacaktır; araştırma bulgularınızın kötüye kullanılması olasılığını dikkate aldınız mı?
- Araştırma çocuk katılımını ve diğer çocuk haklarını güçlendiriyor mu(BMÇHS'ye göre)?

Çocuklar

1.1 Bu araştırma çocuklar açısından önemli mi?

- Çocuklar bu araştırmadan nasıl yarar sağlayacak?
- Araştırmaya birey olarak katılan çocuğun araştırmadan sağlayacağı yararlar neler olabilir?
- Çocukların araştırmaya katılımı hangi biçimde gerçekleşecek?
- Çocuklar önerilen araştırmanın planlanmasına da katılabilirler mi? Eğer katılabilirlerse bunu kolaylaştırmak için hangi stratejilere başvuracaksınız?

1.2 Bu araştırma çocukları nasıl kapsayacak?

- Katılımla ilgili net ölçütler belirlediniz mi?
- Marjinal konumdaki/ulaşılması güç çocukları da dâhil etmek için hangi adımlar atılabilir?
- Araştırma dışında çocuklar var mı?
- Eğer kapsama alınmayacak çocuklar varsa bunun ölçütleri nelerdir, neden bu çocuklar dışlanıyorlar? (Örneğin yaş, cinsiyet, cinsellik, kültür, etnisite, engellilik durumu, dil, aile yapısı, zihinsel sağlık, iyi olma hali gibi ölçütler. Ve/ya da araştırmanın kapsamı, yöntemsel tercihler, finansal, coğrafi ya da diğer kısıtlılıklar gibi çocuklarla ilgili olmayan başka nedenler mi var?)

1.3 Araştırma sürecinde çocukların güvenliği nasıl sağlanacak?

- Çocuklar açısından tanımlanabilir riskler söz konusu mu?
- Riskin azaltılması için hangi planlar uygulanabilir?
- Özel koşulları nedeniyle daha yüksek risk altında olan çocuklar var mı? Varsa bu çocuklar kimlerdir ve neden?
- Sıkıntıya giren ya da hassas bilgileri açığa vuran çocukları desteklemek için hangi düzenlemeleri yapmanız gerekiyor?
- Çocuk bir zarar görme ya da istismar durumunu açığa çıkarırsa nasıl bir yol izlersiniz?
- Bu girişimlerden kimleri bilgilendirmeniz gerekiyor?
- Eğer gerekiyorsa çocuklar için harekete geçirilebilecek topluluk ve/ya da profesyonel kaynakları ve hizmetleri nasıl tespit edeceksiniz?
- Araştırma sırasında ve/ya da sonrasında çocukları korumak için projenizde güvenlik protokolleri ya da politikaları hazırlamanız ve/ya da uygulamanız gerekiyor mu? Gerekiyorsa, bunlar hangi protokoller ve politikalarıdır?
- Araştırmaya katılmaları halinde çocuklara yönelik damgalamalar neler olabilir? Bu konuda ne yapacaksınız?

1.4 Katılıma onay vermeleri için çocukların hangi bilgilere ihtiyacı var?

- Onay verme konusunu iyi değerlendirebilmeleri için çocuklara hangi bilgilerin verilmesi gerekir? (örneğin, katılım, veri toplama ve yaygınlaştırma yöntemlerine ilişkin bilgiler gibi)
- Çocukların ihtiyaç duydukları bilgileri nasıl bulacaksınız?
- Verilen bilgiler yaşa uygun ve koşullara özel olmak kaydıyla, çocuklara araştırmayı nasıl anlatacaksınız?
- Çocuklara yazılı bilgiler verecek misiniz? Verecekseniz nedeni?
- Yazılı bilgi vermeyecekseniz bilgileri nasıl aktaracaksınız? Neden bu yöntemi seçtiniz?

- Çocukların (ve/ya da ebeveynlerin) soruları ya da kaygıları olursa (o an için ve gelecekte) başvurabilecekleri belirli bir kişi görevlendirildi mi?
- Çocukların onaylarını yeniden gözden geçirebilmeleri için bir yandan araştırma sürerken diğer yandan hangi bilgilerin kendilerine hangi aşamalarda verilmesi gerekir (uzun dönemli araştırmalar için)?
- Çocukların araştırmaya zorla katılmalarını önlemek için hangi usullere başvurulacak?
- Kapsama ya da dışarıda bırakma ile ilgili kararları çocuklara nasıl aktaracaksınız?

Araştırmacı(lar)

1.5 Araştırmadaki kendi rolünüzü düşündünüz mü?

- Şunlar hakkındaki kendi değerleriniz, varsayımlarınız ve inançlarınız neler: Çocuklar? Çocukluk? Araştırmadaki yerleri? Çocukların içinde buldukları koşullar?
- Bunlar araştırma sürecine ilişkin kararlarınızı nasıl etkileyecek?
- Kültür anlayışınız (genel olarak ve yerel kültürel durum açısından) araştırma plan ve hazırlıklarınızı nasıl etkiler?
- Çocukları araştırmaya dâhil ederek nelerin değişebileceğini düşünüyorsunuz?
- Araştırmanız sonucunda çocuklar için hangi yararlı sonuçlar ortaya çıkacak? (hem tek tek hem de bir sosyal grup olarak çocuklar açısından)

1.6 Araştırmacı olarak, çocukları kapsayan bir araştırmanın gereklerini yerine getirmeye ne kadar hazırsınız?

- Araştırmaya dâhil etmek istediğiniz çocuklar hakkında neler biliyorsunuz?
- Çocuklar hakkında hangi bilgilere sahip olmanız gerektiğini nasıl anlayacaksınız?
- Çocukları araştırmaya dâhil etme (örneğin yaşlarını ve gelişim halindeki yeteneklerini de dikkate alarak saygılı karşılıklı konuşmalar) açısından gerekli becerilere sahip misiniz? (teknik ve kişiler arası ilişki becerileri)
- Gerekli desteğiniz ve denetim ilişkileriniz var mı? (örneğin deneyimli araştırmacılar, ilgili yerel gruplar, yerel çocuk koruma uzmanları, araştırma alanında yerel uzmanlar gibi)
- Araştırmanız açısından önem taşıyan yerel hukuk tanımlarından ve yönetmeliklerinden haberdar mısınız? Örneğin yetişkin kişi ve kendi kararını verebilecek durumdaki küçük, istihdama kabulde asgari yaş, çocuk istismarı bildirimleri ile ilgili gereklilikler gibi.

- Çocukların yasaları ihlali gibi bir durumun farkına varırsanız buna nasıl tepki vereceğinize ilişkin danışmanlık alma konusunu düşünüp araştırdınız mı?
- Çocukların sağlık durumlarıyla ilgili olup araştırma sonucunda ortaya çıkabilecek sonuçlardan çocukların haberdar edilip edilmeyecekleri, edilecekse nasıl edilecekleri konusunu düşündünüz mü?
- Araştırma ekibinizin (yerine göre hem yerel hem uluslararası) etik duyarlılıklarınızı ve yaklaşımınızı paylaşmasını nasıl sağlayacaksınız?
- Kendinizle çocuklar, kendinizle diğer aile ve topluluk üyeleri arasındaki güç farklılıklarını ele almada hangi araçları (ya da yöntemleri) kullanacaksınız?

1.7 Araştırmaya çocukları dâhil etmek için başka kimlere danışmanız gerekir?

- Söz konusu çocukların ihtiyaçları ve haklarını anlayabilmek için eğer gerekiyorsa aileden ya da topluluktan hangi yetişkinler, gençler ve çocuklarla temas kurmak yerinde olur?
- Çocukların araştırmada kapsanabilmeleri için kimin onayını almanız gerekiyor?
- Katılacak çocuğun yaşı onay talep edeceğiniz kişi ya da kuruluş üzerinde etkili olacak mıdır?

1.8 Araştırmada ebeveynlerin (çocuklara bakan kişilerin) rollerini de dikkate aldınız mı?

- Ebeveynlerin araştırmayla ilgili sorumlulukları nelerdir?
- Bilgiye dayalı kararlar verebilmeleri ve araştırmaya katılımı çocuklarını desteklemeleri için ebeveynlerin hangi bilgilere sahip olmaları gerekir?
- Çocukların katılımından beklenen yararlar ebeveynlere açık biçimde anlatıldı mı?

1.9 Bu araştırmayla ilgili topluluk ve paydaş grup duyarlılıkları nelerdir?

- Çocukların araştırmaya dâhil edilip edilmeyecekleri ve araştırmanın niteliği gibi konularda ilgili tüm topluluk ve paydaş gruplarının görüşlerine başvurduğunuz mu?
- Topluluktan ve paydaşlardan gelen geri bildirimleri araştırma kapsamına alabildiniz mi ve/ya da ilgili duyarlılıklara yanıt verebildiniz mi?
- Topluluk içindeki grupların ve paydaşların araştırma sorularını ve süreci anlamalarını nasıl sağladınız?
- Araştırmanın sonuçlarına ilişkin gerçekçi olamayacak kadar yüksek beklentiler taşınmamasını nasıl sağladınız?

1.10 Çocukların katılımı hangi kaynaklardan karşılanacak?

- Araştırmanın gerçekleşmesi için hangi kaynaklar (finansman, zaman, personel, donanım vb.) gerekiyor ve bunlar hemen bulunabilecek gibi mi? Eğer değilse bunların nasıl sağlanacağı/ yönetileceği konusunda bir plan var mı?
- Araştırma projesinin etik biçimde uygulanması açısından gerekli kaynakların bulunmasına ne kadar zaman ayırmak gerekiyor?
- Çocukların dâhil edilmesinin maliyeti ne? (Örneğin ulaşım, kalacak yer, yiyecek, tercüman, yer, materyaller, çocuklarla iletişim, ödüller/ ödemeler, personel zamanı ve hazırlık gibi)
- Çocukların katılımıyla ilgili giderler araştırma bütçesinde yer alıyor mu? Finansman kaynağının çocukların saygınlığı, hakları ve iyi olma halleri açısından tutarlılığı ne durumda?

1.11 Etik Onayı

- Bu araştırma etik onay gerektiriyor mu? Gerektiriyorsa kimin onayını ve bunu kim belirliyor?
- Etik kurulla/Kurumsal Araştırma Kurulu ile ilişki kurdunuz mu?
- Resmi etik onay aldıktan sonra kendinizin ve araştırma ekibinin bu etik standartlara araştırma süresince bağlı kalmasını nasıl sağlayacaksınız?

1.12 Bu araştırma nedeniyle aldığınız riskler var mı?

- Araştırmayı başlatmanızda, eğer varsa ne gibi riskler söz konusu?
- Bu riskleri yönetebilmek için ne yapacaksınız?
- Ne gibi desteklerden yararlanabilirsiniz?

2. ARAŞTIRMA TASARIMI VE YÖNTEMLERİ

Çocuklar

2.1 Çocuklar araştırmanın tasarım evresinde de yer alacak mı?

- Çocukların araştırma tasarımıyla ilgili girdi ya da geri bildirim sağlamaları için ne gibi fırsatlar var?
- Bunu kolaylaştırmak için hangi stratejileri uygulayacaksınız?
- Araştırma tasarımı konusunda çocuklardan gelen geri bildirimleri nasıl dikkate alacaksınız?

2.2 Veri toplama dâhil araştırma metodolojisi tüm çocukları kapsayıcı nitelikte mi?

- Araştırma tasarımının belirli çocuklara karşı ayrımcı olmamasını nasıl sağlayacaksınız?

- Eğer böyle yapmak gerekiyorsa, yaşı, cinsiyet, etnik köken, engellilik durumu, okuryazarlık düzeyi ya da başka herhangi bir özel durumdan bağımsız olarak tüm çocukların eşit katılım fırsatlarına sahip olmasını nasıl sağlayacaksınız?
- Araştırma yöntemleri çocukların belirlenmesine ve onlara uygun biçimde ulaşılmasına nasıl yardımcı olacak?
- İkincil veri kaynaklarının etik kurallar içinde toplanıp analiz edilmesini güvence altına aldınız mı?

2.3 Araştırma yöntemleri çocuklar açısından uygun mu?

- Temel sorular katılacak çocuklar tarafından kolayca anlaşıldı mı?
- Sorular (özellikle anket tarzı araştırmalarda) yaş ve çevre koşulları açısından çocukların özelliklerine uygun mu?
- Araştırma yöntemleri çocukların araştırmaya katılımını nasıl kolaylaştıracak?
- Yöntemler çocukların özel ihtiyaçlarına, yaşlarına, durumlarına göre uygulanabilecek ve yanıt verebilecek durumda mı?

Araştırmacı(lar)

2.4 Araştırmada görevli herkes bu araştırma için gerekli becerilere ve uzmanlığa sahip mi?

- Bu araştırma çalışması özelinde ek bir eğitim ya da beceri gelişimi gerekiyor mu?
- Araştırmadaki tüm görevliler kültürel duyarlılıkların farkında mı?
- Araştırmadaki tüm görevliler araştırmaya katılanlara saygılı mı?
- Personelle yardımcı olmak için özel politikalar ya da protokoller gerekiyor mu? (örneğin araştırma sürecinin farklı yönlerine, çocuk korumaya, mahremiyete, veri muhafazasına vb. ilişkin protokoller). Gerekiyorsa bunlar ne gibi politikalar ya da protokollerdir? Bunların gerekliliğine kim karar veriyor?
- Duyarlı olunması gereken, tasarım ve/ya da veri toplama yöntemlerine ilişkin mülahazalar söz konusu mu? Eğer böyle mülahazalar varsa bunları ele almak için ne gibi stratejiler benimsenecek?

3. VERİ TOPLAMA

Çocuklar

3.1 Çocukların katılımı nasıl desteklenecek?

- Çocukları onlar için uygun bir günde uygun bir zamanda bir araya getirebilecek misiniz?
- Çocuklar için size ne kadar zaman gerekiyor? (bu süre makul mü?)

- Çocukların katılımının kendilerinin diğer sorumlulukları ve yapmaları gereken işlerle uyumsuzluk yaratmamasını nasıl sağlayacaksınız? (örneğin, okullarındaki işler, çalışma yaşamı, boş zaman, dinsel ve kültürel etkinlikler vb.)

3.2 Çocukların katılımı finansal olarak nasıl değerlendirilip desteklenecek?

- Çocukların katılımının, ailelerinin ekonomik durumuyla ilgili gerekliliklerle çatışmamasını nasıl sağlayacaksınız?
- Çocuklara katılımları karşılığı finansal bir tazminat gerekiyor mu? (örneğin katılım yüzünden kaybettikleri kazancın karşılığı)
- Çocukların ve ebeveynlerin araştırmaya katılımlarıyla ilgili masraflar dolayısıyla tazmin edilmeleri gerekiyor mu?
- Çocukların araştırmaya katılmaları nedeniyle teşekkür ödemeleri yapılacak mı?
- Karşılık hangi biçimi alacak (para, yiyecek, bir hediye, eğitim materyalleri vb.) ve bunlar kime verilecek: çocuğa, ebeveynlere, topluluğa?
- Karşılık-ödeme konusunda karar verirken yerel koşulları dikkate aldınız mı?
- Ödemelerle ilgili bilgi ne zaman açıklanacak? Onay sürecinde mi, çocuklar katılmaya razı olduktan sonra mı yoksa araştırmanın sonunda mı?

3.3 Çocukların özel yaşamına ve mahremiyetine saygı nasıl sağlanacak?

- Çocukların ve ailelerinin, duruma göre, teşhis edilip edilememelerini nasıl sağlayacaksınız?
- Araştırma ortamında özel yaşamın gizliliği nasıl sağlanacak?
- Araştırma gerçekleştirilirken, ebeveynlerin ya da yetkili kişilerin orada hazır bulunmalarına izin verecek misiniz? Neden? Orada hazır bulunanların çocukların araştırmada yer almaları ya da paylaşacakları bilgiler üzerinde ne gibi etkileri olabilir?
- Ebeveynler ya da diğerleri çocuklarla yalnız görüşülmesine razı olmazlarsa ne yaparsınız?
- Çocuklar başkalarının da orada olmasını isterse ne yaparsınız?
- Kendileriyle görüşülen çocuklar açısından bakıldığında görüşmecilerin sayısı ve cinsiyeti nasıl olacak? Neden?
- Çocukların (ve ebeveynlerin) mahremiyetin hangi durumlarda ihlal edileceğini anlamalarını nasıl sağlayacaksınız?
- Araştırmada görev yapanların çocukların özel yaşamına ve mahremiyetine saygısını arttırmak üzere izlenecek ek stratejiler var mı? (Örneğin, özel yaşam ve mahremiyet konularında araştırma personeli için ek protokoller hazırlanması ve uygulamaya

konulması yararlı olur mu? Araştırmada görev alanlar çocuklarla yapılan araştırmalarda özel yaşam ve mahremiyet konularına ilişkin eğitim aldılar mı?)

- Eğer araştırmanız hizmet ya da klinik ekiplerle ya da resmi mercilerle paylaşmanız gereken birtakım sonuçlara işaret ediyorsa mahremiyeti nasıl koruyacaksınız? (örneğin, bazılarında bulaşıcı hastalıklar tespit edilmesi gibi durumlarda)

3.4 Araştırma sırasında ortaya çıkan, çocukların güvenliğiyle ilgili kaygılar nasıl ele alınacak?

- Bir çocuk zarar ya da istismarla karşılaşmışsa hangi uygun adımları atacaksınız?
- Bu girişimler hakkında kimleri bilgilendirmeniz gerekiyor?
- Araştırmanın yürütüldüğü yerde çocuk istismarı bildirimine ilişkin yasal zorunluluklar ne durumda?

3.5 Çocukların, katkıda bulunmak için ek desteğe ihtiyacı var mı?

- Birey olarak tek tek her çocuğun özel ihtiyaçlarını nasıl belirleyeceksiniz?
- Bu ihtiyaçları nasıl karşılayacaksınız?

Araştırmacı(lar)

3.6 Çocukların onay verme ehliyetine sahip olup olmadıklarını nasıl değerlendireceksiniz?

- Çocukların onayın ne anlama geldiğini anlamalarını nasıl sağlayacaksınız?
- Riskleri kavrayıp değerlendirmelerinde çocukları nasıl destekleyeceksiniz?
- Çocukların olumsuz herhangi bir sonuçla karşılaşmadan araştırmadan çekilebilmelerini nasıl sağlayacaksınız?
- Çocukların herhangi bir cezayla karşılaşmadan onaylarını geri çekebileceklerini anlamalarını nasıl sağlayacaksınız?
- Çocukların bilgi temelinde onayını almayı ya da uzun dönemli projelerde herhangi bir aşamasında ayrılabilmelerini nasıl sağlayacaksınız?

3.7 Sıkıntı yaşayıp moralleri bozulursa çocuklara nasıl bir yaklaşımda bulunursunuz?

- Çocukların sıkıntılı durumları karşısında gerekeni yapabilecek deneyime ve/ya da becerilere sahip misiniz?
- Sıkıntılı konuma düşen çocuklara destek amacıyla ne gibi düzenlemeler yapmanız gerekir?
- Mevcut psikososyal destek hizmetleri konusunda yerel tavsiye aldınız mı?

- Çocuğun olağan davranışlarına aşına olan, bilinen ve güvenilen, durumu kavrayıp gerekiyorsa ek yardım bulabilecek bir kişinin görüşmeler sonrasında gerekli denetimleri yapması gibi bir konuyu hiç düşündünüz mü?
- Araştırma ekibi üyeleri için hangi denetim ya da destek uygulamalarına ihtiyacınız var?

3.8 Kendi duygusal ve fiziksel güvenliğinizi nasıl sağlayacaksınız?

- Araştırma prosedürleri ortaya konulduktan sonra yeniden bilgi alma gibi bir ihtiyacı gözettiniz mi? Eğer böyle bir durum gerekli ise nasıl yapacaksınız?
- Birlikte çalıştığınız kişiler çalışmanın yapılacağı yer, oraya gidiş ve saha çalışmasından dönüş tarihleri gibi konularda bilgilendirildi mi?
- Yardıma ihtiyaç yaratan bir durumun ortaya çıkması halinde meslektaşlarınızla/denetçilerle ya da acil hizmetlerle irtibat kurabilecek durumda mısınız?
- Güvenliğinizi tehlikeye düşürebilecek durumlarda nasıl bir yol izleyeceğinizi hesapladınız mı?

4. ANALİZ, YAZIM VE YAYGINLAŞTIRMA

Çocuklar

4.1 Verilerin analizinde çocuklar da yer alacak mı?

- Eğer çocuklar veri analizinde yer alacaklarsa kendilerine ne gibi bir destek verilecek?
- Araştırmanın analiz kısmına katılacak çocukların katılımcıların özel yaşamına ve mahremiyetine saygılı olmalarını nasıl sağlayacaksınız?

4.2 Araştırma bulguları çocuklara, ilgili diğer paydaşlara ve daha geniş kesimlere nasıl ulaştırılacak?

- Çocuklar araştırmanın ulaştığı bulguları nasıl öğrenecek?
- Araştırmaya katılan çocukların elde edilen bulgulara erişimlerini, bu bulguları kavramalarını ve gerektiğinde bunlar üzerinden hareket etmelerini nasıl sağlayacaksınız?
- Araştırma bulgularına ilişkin olarak çocuklardan ve topluluklarından gelen geri bildirimleri takip çalışmalarına nasıl dâhil edeceksiniz?
- Çocukların katkılarının ve araştırma açısından değerlerinin tanınıp kabul edilmesini nasıl sağlayacaksınız?

4.3 Araştırma bulgularının güvenli biçimde dağıtılmasını nasıl sağlayacaksınız?

- Çocukların, ailelerin ve toplulukların kimliklerinin açık edilmemesini nasıl sağlayacaksınız?
- Bunu çocukların kendileri bilinsin istiyorlarsa ne yapacaksınız?
- Eğer çocukların kendileri araştırmacı konumundaysa katkılarını tanımak üzere yayınlanmış materyallerde adları yer alacak mı?
- Katılımcılara, paylaştıkları mahrem bilgilerin güvenli tutulacağı konusundaki güvence nasıl verilecek?
- Özellikle dille ilgili konular olduğunda raporlama ve yaygınlaştırma işlerinin gerektiği gibi düzenlenmesini, bunların çocuklar ve topluluklar açısından kolay ulaşılabilir olmasını nasıl sağlayacaksınız?

Araştırmacı(lar)

4.4 Yapılan araştırma çocuklar açısından bir fark yaratacak mı?

- Hangi sonuçları almayı umuyorsunuz?
- Verilerin titiz ve saydam analizini sağlamak üzere neler düşünülebilir?
- Araştırma bulgularının yanlış kullanımını önlemek üzere neler yapılabilir?
- Programlamada, hizmet sunumunda, personel uygulamalarında ve politika geliştirmede araştırma bulgularını dikkate almaya ve kullanmaya ilişkin, eğer varsa, hangi yükümlülük söz konusu olacaktır? Bu yükümlülüğü nasıl yerine getireceksiniz?
- Çocuklara, topluluk üyelerine ve paydaşlara araştırma bulgularına erişim sağlamadaki planın temel öğeleri nelerdir?

4.5 Verilerin iadesini ya da güvenli biçimde muhafaza ve imhasını nasıl sağlayacaksınız?

- Veriler çocuklara geri verilecek mi? Verilecekse bu iş nasıl yapılacak?
- Baştaki onay sürecinde yer alanlara ek olarak toplanan bilgilerin de kullanılması konusunu düşündünüz mü? Bu kullanım için onayı nasıl alacaksınız?
- Verilerin, mahremiyetin korunması adına iadesini nasıl sağlayacaksınız?
- Verilerin güvenli muhafazasını sağlamak için ne gibi stratejileriniz var?
- Artık elde tutulması gerekmiyorsa, isim içeren tüm bilgi ve verilerin güvenli biçimde imhasını ne zaman ve nasıl sağlayacaksınız?

ISBN: 978-88-6522-023-8

Uluslararası Çocuk Merkezi
Bilkent Üniversitesi, Merkez Kampüs,
Kütüphane Binası, 06800 Bilkent / Ankara
Tel: +90 312 290 23 66
Faks: +90 312 266 46 78
e-mail:icc@icc.org.tr

www.icc.org.tr

Bu yayın Uluslararası Çocuk Merkezi tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından desteklenen Çocuklarla Birlikte Daha Güçlü çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Avrupa Birliği, yayının içeriği ile ilgili olarak herhangi bir sorumluluk veya yükümlülük kabul etmez.

